



ՇԱՀԿ

ԿԱՆԱՆՑ ՅԱՏՈՒԿ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԶԱՐԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԳՐԱԿԱՆ, ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ
ԱՌՏԵՆՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ, ՆՈՐՈՑԹԻ
ԶՆՈՍԿԱՆ ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆՑ
ԿԱՆԱՅԻ ՀԱՐՑԵՐՈՒ ԵՒ ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԻՐԵՐՈՒ



ԺԹ. ՏԱՐԻ

Նոր Շրջան, Թիւ 44



ՅՕԴՈՒԱԾՆԵՐ ՈՒՆԻՆ

ՏԻԿԻՆ ԶԱՊԷԼ Զ. ԱՍԱՏՈՒՐ
ՕՐԻՈՐԴ ՊԱՅՆԱՌ ԽԱՆՏԱՆԵԱՆ
ՕՐԻՈՐԴ ՄԱԹԻՆՏ ԱՍՏՈՒԱԾՍՏՈՒՐ
ՕՐԻՈՐԴ ՆԻՆԻ
ՕՐԻՈՐԴ ԱՐՈՒՍԵԱԿ ԳԱՂՅԱՆԱՆ
ՕՐԻՈՐԴ ՍՕՅԻ ԽԻՏԱՎԼԻՏԵԱՆ

ԵՒ

ՀԱՅԿԱՆՈՅՇ ՄԱՌՔ

Գ/ն 40 փարա

Տպագրութիւն ԾԱՂԻՆ, Կալուքա.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան 50 դրուչ. Վեցամսեայ 25 դրուչ :

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան 54 դրուչ. Վեցամսեայ 27 դրուչ :

ԱՐՏԱՍՍ. ՀԱՄԱՐՆԻ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան 12 ֆրանք :

Ծանուցման, բաժանորդագրութեան եւ թերթին վերաբերող
ամէն կարգի դորժանութեանց համար զիմեւ մի' միայն՝

{زاغيك غزتهسى}

درعليه ده غلطه ده قورشونلى خاندە نومرو ۷

Շ Ա Ր Ա Թ Ա Թ Ե Ր Թ «Ծ Ա Ղ Ի Կ»

Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Գուրչուենյու խան, թիւ 7

JOURNAL "DZAGHIK,"

Constantinople, Galata, Kourehoum Han, N^o 7.

ՏԻԿԻՆ ԶԱՊԵԼ

ՎԵՐԱԴԱՐՁԱԾ

Ձեւ ու կարի մէջ իր ունեցած համբաւով ծանօթ Տիկին
ԶԱՊԵԼ, որ վերջերս Եւրոպայի գաղտնի էր նոյն ճիւղին մէջ իր ու-
նեցած զարգացումը կատարելագործելու համար, Académie de
Coupeի փայուն մէկ վիպականով մայրաքաղաքս հասած է եւ
երկու շաբաթէ ի վեր հաստատուած է Բերա, Մեծ փողոց, Սան-
թա Մարիա եկեղեցիին դէմ թիւ 418 աբարթըմանը, ուր մեծ ար-
հեստանոց մը հիմնելով սկսած է յանձնարարութիւններ ընդունիլ
արդէն իսկ, բաղմամբիւ հարուստ քնտանիքներէ : Իր հետ բերած
է նաեւ Եւրոպայէն ամառնային կերպասեղինաց ճախ մթերք մը
զոր իր յաճախորդունիներուն տրամագրութեան ներքեւ դրած է :

4-13

Կ Օ Շ Ի Կ Ի Գ Ո Ր Ծ Ա Ր Ա Ն

Տ. Հ. ԲՕԼԱՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Հ Ի Մ Ն Ո Ւ Ա Ծ 1860 ի ն

Գրեթէ կէս դարէ ի վեր հանրութեան վստահութիւնը գրաւած կօ-
շիկի եւրոպական այս մեծ գործարանը՝ որուն գլխաւոր մթերանոցն է

ՄԻՄԻԱՅՆ ԲԵՐԱ, ՄԵՍ ՓՈՂՈՑ ԹԻԻ 401

կը հայթայթէ արանց, կանանց եւ տղայոց յատուկ զանազան տե-
սակ կօշիկներ որոնք իրենց չիքութեամբ եւ տոկունութեամբ կը
գերազանցեն միւս նմանօրինակ վաճառատանց ապրանքները :

Անգամ մը զիմեւ բաւական է դոհ մնալու համար : 14-50

ՇԱՀԻԿ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

(628) ԺԸ. ՏԱՐԻ — ԹԻԻ 44

6 ՅՈՒՂԻՍ 1906

ՏՐԱՄԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

—→→→00←←←—



Մ Ս Բ Ի

ՍՐԻ յոյս, Այիս, ո՛ւր այդպէս արագ
Կը վազես, կնքի՛ր, սա ծառերուն տակ
Ի՞նչ մը խօսակցիմք: Կարօցայ ըզտէ,
Շատնց չեմք տեսած իրարու երես:

Ա Լ Ի Ս

Բարի յոյս, Մարի, գիւղէն նոր իջանք,
Եւ քնի գալու քեպէս ըրի ջանք,
Չեղաւ ծառանակ. գործերս շատ են,
Փոքրիկ տղերքս շուրջս կը պատեն:
Մին գոզնոց կ'ուզէ միտն աչ վերարկու.
Եւ չեն քաւեր ինձ խեղճ ձեռքերս երկու:

Մ Ս Բ Ի

Բայց զըրկունելով այսպէս դըպրոցէդ,
Ամէն դասի մէջ պիտի մնաս ես,
Եւ սորվածներդ աչ օր մը կը մոռնաս.
Ասիկայ քնի կուտայ մեծ վընաս:

Ա Լ Ի Ս

Ի՛նչ ընեն, Մարիս, քեք ձեռքս ըլլար,
Դեռ վարժարանէն չէի հեռանար.

Բայց մայրիկս ուզեց որ ա՛յ այս տարի
Քիչ մը տանը մեջ աշխատիմ կարի:

Մ Ս Բ Ի

Ո՛հ, կարն աչ գո՛րծ ե. որ մը կը սորվիս:
Ուսմունք սորվիլն ե դժուար, սիրելիս:
Կարը գլուխիկ գործ մըն ե արդեն,
Զոր աղախիմներն իսկ հիմայ գիտեն:

Ս Լ Ի Ս

Դրոճիկ ըլլայ կամ ազնւական,
Ամենեկն պէտքի գործն ե աղջրկան:
Երբ ես ձեռն կարել չը գիտնամ,
Կը մընան տունն ու ջրդաք անխընամ.
Մայրքս ո՛ր մեկուն հասնի, ո՛ր մեկուն
Պէտքերը հոգայ առնու իրիկուն:

Մ Ս Բ Ի

Բայց պիտի մոռնաս դաշնակոյ ու դասեր,
Որոնց այնքան մեծ ջրած հիր սեր,
Եւ երբ որ մըն աչ մարդու մեջ մտնես,
Կարովիդ չի որ կ'եղես պարզերես:
Մինչ շատ ուրիշներ Շոքենն ու Մոցարդ
Պիտի նըրագեն ձեւերով հըպարտ,
Դուն անդին խեղճ խեղճ ու բերանաբայ
Անկիւն մ'ըսպասե քեւերդ ծաղած:
Ո՞վ կարդ ու քանիւրդ պիտի հարցընե
Ու գնահատե զեզ իրացընե:
Աշխարհք փայլողին բաժինն ե, Աշխ,
Կ'ուզե՞ս յարգըիդ, նայե որ փայլիս:

Ս Լ Ի Ս

Ես ոչ յարգըիդ կ'ուզեմ, ոչ փայլիդ:
Երբ կը տեսնեմ մայրս, որ կարիդ կարիդ
Քրտինք կը քափե տան մեջ յոգնելով,
Կ'ուզեմ օգտակար ըլլայ իրեն տով:
Ի՛նչ փոյթ քե օտարն ինծի տայ յարգանք,
Մեմք պէտք ե մեր տան սիրելի դառնանք:
Դաշնակով, պարով, զարդերով չընչին,
Որոնց շողն ու փայլ շուտ կը կորընչին,

Փոխանակ հաճոյք ազդելու նանիր
Խրչելու համար գովեսներ պատիր,
Որոնք պատիւ չեն խելացի մարդուն,
Կ'ըզլամ մայրիկիս գործակից մ'արթուն,
Որուն ջերմ սրտին՝ որ կը սիրե զիս,
Դիշեր ու ցորեկ պէտք ունի հոգիս,
Եւ չեմ խընայեր քնաւ ճիգ ու ջանք
Որ մայրիկս երբեք չը կըրե տանջանք:
Զի իր հանգիստը ամեն քան կ'արժե:
Ոչինչ անոր չափ սիրտս կը շարժե.
Եւ դաս ու դաշնակ չերեւար աչիս,
Երբ պարտքս ու սիրտս տուն կը կոչեն զիս:
Ուստի ներե ինձ որ մեկնիմ. նորեկ
Յուսամ կը տեսնենք զիրար քիչ օրեկ:

ԶԱՊԷԼ Է. ԱՍԱՏՈՒՐ

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԾԻ ՀԱՅ ԿԻՆԸ

Դանի որ մեր նպատակը պիտի ըլլայ, մեր սիրելի յ'աղիկին
մէջ մի իրան կանացի կարեւոր հարցերով և խնդիրներով չլսողի,
ուրեմն ո՛չ նուազ շահեկան ու հետաքրքրաշարժ պիտի ըլլայ եթէ
Տիարպէքիւրցի կնոջ կեանքը պարզ և ամփոփ նկարագրականով մը
պատկերացնեմ հոս:

Կը յուսամ թէ նազելի ընթերցողիներս գոհ պիտի մնան գա-
ւառի կնոջ գործնական և ընտանեկան կեանքին վրայ յիշքը դա-
ղափար մը կազմելով:

Տիարպէքիւրցի կինը իր հարսնութեան առաջին տարին շատ
աւելի քաշուած կեանքով մը կ'ապրէ: Փողոցը ելլելու համար եր-
բեք չի կրնար մինակ ըլլալ, իր հետ պիտի ունենայ կեսուրը կամ
մայրը: Այս առաջին տարին տնական գործերուն մեծագոյն մասը
կեսուրջ կ'իյնայ, լուացքի, կերակուրի պատրաստութեան շատ քիչ
կը խառնուի հարսը, որուն բաժինն են տան ճաշակի ու վայել-
չութեան վերաբերող խնդիրները:

Իր հարսնութեան առաջին ամիսէն իսկ, ամէն այցելու տան
կարգ ու սարքին մէջ նոր բան մը կը փնտռէ և կը զտնէ հոն, ա-

մէն մէկ կարասիի չուրջ կանացի ճարտար ձեռքերուն ինամքները եւ ճաշակի ու գոյնի այնպիսի յարմարութիւններ, որոնք դեռաւոր կնոջ մը վայելչասիրութիւնը, պարզասիրութիւնը, ու հաճելին աւելի օգտակարին հանդէպ ունեցած ուղիղ գաղափարները կը յատկանշեն :

Ասոնց հետ մէկտեղ սակայն՝ հարսը ներսի ու դրսի գործերը կը տեսնէ, երբ իր կիսուրը բացակայ ըլլայ տնէն :

Առաջին տարին այսպէս, բայց երկրորդ տարին և հետզհետէ, հարսը աւելի ազատ ու լայն ասպարէզ մը ունի իր առջեւ. հիմայ հարս մը ըլլալէ աւելի տանտիկին մըն է, իր կեսրոջ չափ գործ ու աղբեցութիւն ունի տան մէջ, և ամէն բանի համարձակօրէն կրնայ խառնուիլ : Սակայն եթէ կեսուր չունենայ կամ քիչ ատենէն բաժնուի, — ինչպէս ընդհանրացած սովորութիւն մըն է Տիարպէքիւրի մէջ, ուր կեսուրները նուազ բացառութեամբ, իրենց հարսերուն հետ իմաստուն ընթացք մը չեն կրնար բռնել, որուն հետեւանք կ'ըլլայ խօսք, վէճ և ի վերջոյ բաժանում — այն ատեն տան բացարձակ տիրուհին է արդէն, և ալ իր վրայ կը ծանրանայ ընտանեկան ամէն հոգ :

Բաժանումէն վերջ, չատ անգամ դեռաւոր կիներ կը ստիպուի բոլորովին նոր տուն մը կազմել : Երկու երեք տարուան թեթեւ փորձառութիւն մը չէ որ պիտի տեսնէ այս ծանր գործը, այլ այն աշխոյժ գործունէութիւնը և տնայէն տանտիկնոջ ազնիւ ոգին, որ ամէն շնորհաւորութիւններու կ'արժանացնէ Տիարպէքիւրցի կիներ :

Դեռաւոր մանկամարդուհին տան գործերը անթերի կատարելէ յետոյ, չի քաշուիր երեք փողոցին դրան մօտիկ աղբիւրէն ալ ջուր բերելու և խոհանոցի մաքրութեան, ու կերակուրի պատրաստութեան կարեւոր պէտքերը հոգալու : Այս բանը Տիարպէքիւրցի կնիկան ամօթ մը չըլլալէ աւելի պարտականութիւն մըն է, եթէ նոյն խի բարեկեցիկ վիճակի մըն ալ պատկանի, բայց միշտ պարտականութեան և կանացի ամօթխածութեան սահմանին մէջ :

Տիարպէքիւրցի Հայ կիներ քաղաքակրթեալ երկիրներու կնիկան դարգացեալ միտքը չունի, ինչ որ կը բարձրացնէ կնոջ դիրքը ընտանեկան և ընկերական շրջանակներու մէջ : Անոր միտքը խօսքն ու անմշակ կը մնայ տակաւին. իր ամուսնոյն առեւտրական հաշիւներուն չի կրնար մասնակցիլ, բայց անոր բնուր թեթեւ ջընելու համար ձեռքէն եկածը չի խնայեր, որքան ներք իր ամուսնոյն գործը, այսինքն երբ զերծակ մըն է իր ամուսինը, ինք կատարեալ դերձակուհի մը կը դառնայ այն ատեն, նոյն խի ոսկերիչ ամուսիններ իրենց գործին ամէնանուրբ մասին մէջ, իրենց կիներուն ճարտար մատներուն գործակցութեան կը կարօտին :

Ի բաց առեալ այն կիները, որոնք նիւթական խիստ բարեկա-
ղատու մը կը պատկանին, մնացածները առ հասարակ աղքատ թէ
բարեկեցիկ, օրուան մէջ քանի մը զուրուշ, նոյն իսկ քանի մը փա-
րայ, ինչ որ չարհամարհներ երբեք Տիարպէքիրցի կինը, ձեռք ձգե-
լու համար ճիգ ու աշխատութիւն չեն խնայեր, իրենց տնական
գործերը երեսի վրայ չթողլով հանդերձ։ Գեղեցիկ պարագայ մըն է
ասիկա որ հայու կնոջ ընտիր տնարարութիւնը և իր ամուսինն ու
սիրասուն զաւակները երջանիկ տեսնելու ազնիւ իղձը կը մատնա-
նըչէ։ Վասն զի երբ ամուսինը կը տառապի չքաւորութեան առթած
հոգերէն, երբ իր համեստ վաստակով չի կրնար օրապահիլը ճարել
իր անուշիկ հոգեհատորներուն, այն ատեն պատրաստ է անիկա
անվեհեր և անտրտուն՝ իր բովանդակ ուժերով աշխատելու եւ
յաւէտ թշուառութեան մատնուած տունը ազատելու մասամբ իր
ցաւալի կացութենէն։

Սակայն կան կարգ մը կիներ ալ բարեկեցիկ դասէն, որոնք
կ'աշխատին միմիայն խնայելու և իրենց զարգերուն վրայ զարդ
մըն ալ աւելցնելու բռնոյն մարմաջով։ Գաւառի կնոջ այս ընթաց-
քը կատարելագէտ կը համապատասխանէ տնտեսագիտութեան այն
խմաստուն կանոնին, որ կը խրատէ մեզ ամենաչնչին գումարներն
անգամ խնայել։

Տիարպէքիրցի Հայ կինը որքան ալ հարուստ ու ճոխ վիճակ
մը ունենայ, դարձեալ իր տան գործերուն մեծագոյն մասը իր
ձեռքէն կ'անցնին։ չա'տ չատ մէկ երկու սպասուհի կ'ունենայ,
որոնց բնաւորութիւնները աղէկ մը հասկնալէ վերջն է որ կը վըս-
տահի անոնց իր տունը։

Ինչպէս ըսի, անիկա մտաւորական խոշորեկ պաշար մը եւ
բարձր կրթութիւն մը չունի, սակայն իր այս տգիտութեան հետ
մէկտեղ ջերմ վերաբերում մը ունի հանդէպ ուսման և դաստիա-
րակութեան, ուստի ի'նչ ալ ըլլան իր պարագաները, իր զաւակ-
ները դպրոց դրկելու և դաստիարակելու մեծ գործը զանց չընել։
Դիտուն ու բարեկիրթ զաւակ մը ունենալ, ահա՛ իր մինակ հրազը,
իր ամբողջ խոհալը։ Իրեւ մայր, Տիարպէքիրցի կինը, առանց նըր-
բութիւններու մտնելու, քիչ չատ ունի իր բարձր կոչումին գի-
տակցութիւնը, որով կրնայ ըմբռնել թէ՛ իր զաւակներուն ապա-
գան միմիայն իր մէկ կախում ունի և թէ ինք մայրական անհուն
սիրով ու անձնական աղբու օրինակով պիտի կրնայ ներշնչել իր
հոգեհատորներուն, բարութեան, ազնուութեան և ուղղամտութեան
զգացումները, ու այս գեղեցիկ նպատակին իրագործման համար ամէն
ճիգ ու ջանք ի գործ դնելու պատրաստակամութիւնը չի պակսիր
իր քով։ Բայց եթէ երբեմն մայրենի խնամատ հոգածութիւնները

չին կրնար սպասուած արդիւնքները առաջ բերել, դժբաղդարար ստոր ալ մինակ շարժառիթը ուսման և կրթութեան պակասն է գաւառի կնոջ քով, որուն յոյսը դպրոցը կ'ըլլայ այն ատեն: Իր զաւակներուն համար անձնուէր է Տիարպէքիրցի կինը, անոնց նիւթական ու բարոյական հանգիստը ապահովելու փոյթը, տուայտանքներու անծայր շղթայ մը կը հիւսէ իր մտքին մէջ յաճախ: Եթէ երբեք զրկուի շատ մը հաճոյքներէ, եթէ չկրնայ ազուեր ու սիրուն հագուել, չի տրտմիր բնաւ, բաւական է որ իր զաւակները հանգիստ ըլլան և մաքուր ու կոկիկ հագուին: Տան մէջ մոնաւանդ, Տիարպէքիրցի բարեկեցիկ կինն ալ բարիգետն պաճուճապատանք մը ըլլալ չի գիտեր: Երկուսի ընթացք մը, սոսկալի վտանգ մըն է որ կը սպառնայ բնտանեկան երջանիկ բոյնը քանդելու բարոյապէս եւ նիւթապէս: Բարոյապէս՝ որովհետեւ կը խորհի թէ այնքան ճոխ հագուած զարդարուած կին մը չի կրնար երբեք իր մոռածութիւն գլխաւոր առարկան ընել տան բարօրութիւնն ու իր ամուսնոյն ու զաւակներուն երջանկութիւնը, քանի որ արդուզարդն ու հրապուրիչ երեւալու բուռն տենչը շատ աւելի լայն տեղ մը կը բռնեն իր մտքին մէջ, որուն հետեւանք չէ՞ որ շատ մայրեր մանաւանդ քաղաքակրթեալ երկիրներու մէջ, իրենց գողտրիկ և քնքուշ արտահայտութիւնները կը յանձնեն դայեակներու որպէս զի իրենք աւելի ազատ ասպարէզ ունենան արդուզարդը խնկարկելու օրուան մեծ մասը հայելիին առջեւ անցընելով: Մայրենի բարձր կոչման դէմ, ասանկ անխիղճ վարուիք մը մեծ, շատ մեծ մեղք մըն է գաւառի կնոջ համար: Նիւթապէս՝ որովհետեւ ամէն օր այնքան ճոխ հագուելու համար, անհատնում ծախքերու մեծ դուռ մը կը բացուի խեղճ ամուսնոյն գլխուն, ծախքեր՝ որոնք վաղանցիկ հաճոյքներու շարք մը հիւսելէ զատ ո՛չինչ կ'ընեն:

Տիարպէքիրցի կինը կատարեալ խնայասէր մը ըլլալով, աններելի կը գտնէ փոքր շռայլութիւն մը նոյնիսկ:

Պարզ, չա՛տ պարզ կը հագուի տան մէջ, առտնին գործերով զբաղած ատեն մասնաւորաբար աչքի կը զարնէ անոր այն հագուստը, որով հանգրիճուած շատ արագ ու թեթեւ շարժումներ կրնայ ընել ան, իր վրան մաքուր պահելու և գործը շուտ տեսնելու պայմանով: Այս հագուստը տեղացիները շարժառ բառով կ'որակեն: Բայց գեղեցիկ ու փայլուն հագուելը իր համը ու հրապոյրը ունի գաւառի կնոջ համար, հարկը պահանջած ատեն միայն:

Շաբաթուան վեց օրերէն զատ՝ կիրակի օրերը անիկա աւելի ազուեր հագուստով մը ու սիրուն արդուզարդով մը կ'երևայ, ինչ որ շնորհալիօրէն հաճելի երեւոյթ մը կուտայ իրեն, կանացի պարզասիրութեան և համեստ կենցաղի մը սիրուն պայմաններուն մէջ:

Այսպէս պիտի տեսնենք զիրենք Զատիկ ու տոն օրեր, նաև իր բարեկամութիւններուն այցելած ժամանակ, որ ատեն քաղաքակրթեալ երկիրներու կենցաղագիտութեան նուրբ ու խրթին կանոնները չի գիտեր ան, այլ միշտ բնական պարզութեամբ մը կը վարուի: Շարժուն մէջ, ի՞նչ օր ուղէ կրնայ այցելութիւն տալ և ընդունիլ, պայմանաւ որ լոկ կանացիական ըլլան անոնք: Որովհետև դաւաճի կինը տակաւին կ'ապրի կեանքի այն խաւերուն մէջ, ուր — լսաց ի ազգականներէն — օտար կամ իր ամուսնոյն բարեկամ այր մարդու մը հետ տեսնուիլը, համարձակօրէն խօսիլը, խիստ աննշանի թերութիւն մըն է հանդէպ համեստութեան և ամօթխածութեան մէջ պահած իր դիրքին:

Արդուզարդի մասին, խնդիրը կը փոխուի սակայն, երբ պատահաներ խնջոյքի մը ներկայանալու ուրախաւիթ հարկը բերեն իրեն: Հիմայ անկա կը հազնի այն հազուստները, որոնք իր օժիտին էն ծանրաբժէք կտորները, իրենց՝ տարիներու ընթացքին մէջ, անտուկին խորը կրող լաշն ծալքերով կուգան անգամ մըն ալ հիմենեան անուշ յիշատակները արթնցնել անոր մօքին մէջ:

Ոսկեղէն ու ագամանդեայ զարդերուն և գեղեցիկ ժապաւէններուն մէջ աւելի հրապուրիչ սիրահալ ու նախշուն պիտի գտնենք զայն, ու պիտի սիրենք, հմայուած իր չնորհազեղ երեւոյթէն, որ խտէլօրէն կը գեղեցկացնէ աշխատասէր, տնայէն ու իր ընտանիքին համար միշտ անձնուրաց տանտիկինը:

Իր ազգականներուն հետ շատ աւելի տաք յարաբերութիւն կը մշակէ Տիարպէքիբցի կինը, քան իր բարեկամութիւններուն՝ զորոնք կ'ընտրէ երբ իր սրտին, իր զգացումներուն խօսող սիրտ մը գտնէ անոնց մէջ: Անիկա հազուստի կապուստի պարզութեան կը միացնէ խօսելու, խնդալու և վարուելու ամէն շարժեցեան գեղեցիկ չնորձ մը:

Ընտանեկան հաւաքումներու ու երեկոյթներու մէջ, ուր այր մարդոց ներկայութիւնը կը տիրէ, հոն աւելի սակաւախօս մըն է ան, միշտ պատկառօտ դիրք մը առած: Խնդուն ու վառվռուն ընաւորութիւն մը ունի, ժպտուն դէմքով, անուշ ձայնով ու գողտր բառերով կը խօսի, բայց չի պակսիր իր քով այն լրջութիւնը որ կինը աւելի ազգու կ'ընծայէ:

Արդ, Տիարպէքիբցի Հայ կնոջ քով կրցանք տեսնել աշխատասիրութեան, տնայինութեան ազնիւ ուղին, ամուսնին ու մօր գովելի յատկութիւններ, և բնկերական շրջանակներու, բարեկամական յարաբերութիւններու մէջ համեստ ու պարզ կենցաղ մը: Ինչ ուրախալի և մխիթարական պիտի ըլլայ երեւակայել որ անիկա այս բարեմասնութիւններուն կը միացնէ կրօնքին անուշ բոյրով:

ու թողրով պարտութեամբ հոգի մը, սրբանուէր տաճար մը, ուր կը կը մնուցուին բարեպաշտութեան մարտիրոսները, անարատ ծաղիկները հաւատքի գողտրիկ շիթերով: Անոր՝ եկեղեցիին համար ունեցած անկեղծ ու վստ սէրը, ջերմ պաշտումները, վեր, չա՛տ վեր կը բռնեն զայն իր ամէն դիրքերուն մէջ: Շատաշրջիկ ու տունը չսիրող կիներուն պէս ամէն օր եկեղեցի չի վազեր, բայց իր բարեպաշտիկ զգացումները միշտ տաքուկ կը պահուին անոր համար, իբր նուիրական աւանդ մը իր հաւատացեալ մայրիկներէն մնացած:

Շաբաթ և մանաւանդ կիրակի օրերը, վայելուչ արդուգարդով մը եկեղեցի կը դիմէ անիկա իր չափահաս աղջիկներուն հետ, (եթէ ունի), որոնք իրենց բարի մօր օրինակէն աղուած, իրենց մանկական մատաղ տարիքէն իսկ անդիմադրելի փափաք մը, ջերմ սէր մը կը տածեն եկեղեցիին և կրօնքին հանդէպ:

Երկնքին մէջ մեզի բարեխօսող սուրբերուն վրայ ալ դադափար ունի Տիարպէքիրցի Հայ կինը, որուն միտքը հմուտութեան տեսակէտով որքան աղքատ, սիրան այնքան հարուստ է սակայն բարի ու ազնիւ զգացումներով, հաւատքի ու բարեպաշտութեան բողոքներով ունձացած:

Երբ իր ամուսինը կամ զաւակներէն մէկը հիւանդանայ և տրամուլթիւնը զայ տիրել ընտանեկան չէնչող միջնորդարին մէջ, այս պարագային անիկա բժիշկի մը դիմելէ առաջ, սուրբի մը փրկարար օգնութիւնը կը խնդրէ, ինչ որ էն զօրաւոր գեղերէն աւելի զօրաւորը կ'ըլլայ իրեն: Նոյնպէս երբ ծանրաբժէք բան մը կորսուի տխուր դիպուածով, չի վհատիր, սուրբերը կը կանչէ կ'աղօթէ: Եւ ասիկա հայու կնոջ բարեպաշտութեան, կրօնքին ու եկեղեցիին համար ունեցած ջերմամբերմ հաւատքին մէկ գողտր ու ցայտուն ապացոյցը չէ՞ արդէն:

ՊԱՅՄԱՆԻ ԽԱՆՏԱՆԵԱՆ

ԲԵՐԱՅԻ Թաղային վարժարաններուն ամուլերջի հանդէսը տեղի ունեցած է նախընթաց շաբաթ օր, Լյսահան վարժարանի սրահին մէջ, նախագահութեամբ Թաղին քարոզիչ Տ. Հմայեակ Սրբազանի: Աշակերտներու և աշակերտուհիներու արտաառնութիւններէն և երգերէն վերջ, Բերայի Թաղային վարժարանաց ընդհ. Տընօրէն Գրիգոր Էֆ. Մարգարեան ամիսի մէկ համարատուութիւնը ըրած է վարժարաններուն վիճակին և արդիւնքին վրայ, որոնց բարելաւման համար այնքան խնամք կը տանի Պատ. Թաղ. Խորհուրդը:

ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍՆԱԻՈՐ ՀԱՆԳԱՄԱՆՔՆԵՐԸ



Գիտութեան՝ սովորական արհեստներուն մէջ ունեցած ազդեցութեան նկատմամբ եթէ օրինակներ փնտռենք, չստ մը սիրուն նմանութիւններ Արեւելեան Տէրութեանց մէջ կրնանք գտնել: Չիւնական և Ճաբոնական տնօթներուն և կերպաներուն, հնդկական ցփսիններուն, թրքական և պարսկական գորգերուն և սիւնդներուն, ինչպէս նաեւ Թուրքիոյ մէջ ժամանակաւ չինուած և այժմ դադարիքը կորսուած յախճապակիներուն, տեսակ տեսակ ասուիններուն, սատափաւոր, ոսկի և արծաթ բարձրաքանդակներով և փոսաքանդակներով զարդարուած բազմաթիւ առարկաներուն՝ նախապատուութիւն տրուելը, միայն դորձածուելու ժամանակ ունեցած օգտակարութեանը կամ ձեռագործ մը ըլլալուն համար չէ: Մասնաւորապէս յիշատակութեան արժանի են Արեւելեան գորգերուն և սիւնդներուն մէջ դորձածուող գոյներուն փայլունութիւնը, ակնածոյ դիրքը և մեր աչքերուն նուազ չփոթութիւն պատճառելը, ինչպէս նաեւ միւսներուն ունեցած գեղարուեստական նրբութիւնները՝ որոնք կարծես դրոշմուած են անոնց վրայ:

Նկարչութեան մէջ տարբեր ճարտարութիւն մը ունեցող և ամէնուն համար յնատուր պարգեւ մը չեղող սոյն կարողութիւնները մեր գիւղացի կիներուն և աղջկանց մէջ իսկ մասամբ զարգացած են, հետեւաբար կ'արժէ դրուատել և յիշտակել այլ արուեստին հանդէպ անոնց ունեցած զարգացումը և փափաքը:

Արդ, գիտական կիրառումներով արհեստներուն օրստօրէական զարգացումը անուրանալի է, քանի որ գիտական և արուեստական վարժարաններ կը բացուին միշտ Օսմ. կայսրութեան մէջ:

Գեղարուեստի հիմերուն վրայ խօսած միջոցնուս, անոր պէտքերէն և օգուտներէն յառաջ եկած շահերն ալ չը մոռնանք յիշատակելու, քանի որ իրենց յատուկ այժմէութիւնը ունին:

Գեղարուեստէն նիւթական շահ մը ակնկալել թէեւ ներելի չէ, բայց անոր շնորհիւ ուրիշ օգտակար գիտելեաց ծանօթանալ մեծ փառք մը և արուեստագիտական ձիրքի մը գրաւականն է:

Գիտութիւնը իր իսկական վիճակին մէջ լաւ և օգտակար բան մը ըլլալը ամէն մարդ կը խոտոտովանի սակայն բացառութիւններով՝ թերեւս կարծեն թէ գեղարուեստը բոլորովին երեւակայութիւնէ կազմուած և անոր ունեցած օգտակար ազդեցութիւնները շատ շատ անով զբաղողներուն և կամ փափաքողներուն յատուկ ըլլալով կարող չէ ընդհանուր աչխարհի ու և է օգ-

տակարութիւն մը ընծայել, որով այս տեսակ տգէտները գիտութեանը զբաղիլը աւելորդ կը նկատեն: Այն դադախարին որչափ անբնական ըլլալը հաստատելու համար, գեղարուեստին՝ սովորական արհեստներուն հետ ունեցած առնչութիւնը անգամ մը եւս բացատրել կը բաւէ:

Եթէ գիտութեան օբյեկտները լոկալ են, որ մեր աչքին դէմ եզոյ առարկաներուն ձեւատրութիւնը և ունեցած համեմատութեան շնորհիւ մեր զգացած հասոյթը ըլլալ, դարձեալ գիտութեան օբյեկտները ջրելու իրաւունք չունինք, ուր կը մնայ, բուն գիտութեան չըջանին մէջ մանեկով անոր նպաստաւոր մտերէն օգտուած մասնակիւն:

Գեղարուեստը՝ երբեմն մեր աչքերը կը շլացնէ և երբեմն ալ մինչև մեր սրտին մօտ անկիւնները իր ազդեցութիւնը կը ներգործէ՝ գիւթական զմայլում մը տալով եւ թովելով:

Մինչև իսկ աշխարհի մէջ վայելած ամէնէն մեղմ տպաւորութիւններուն և ազդեցութիւններուն ազդիւրը եթէ գեղարուեստը կոչելու ըլլանք, կ'արժէ: Գեղեցիկ պատկերի մը տեսքէն, երգիչի մը ձայնին ելեւելէն արտայայտուած մեղմութիւնը՝ ուրիշ հաճութեանքով հետ կրնայ բազմապատկի: Բանաստեղծին, Միգիսիէնին նման գեղարուեստագէտ անձերու ներկայութեան, կարելի՞ է մեր մտահոգութիւններուն վրայ խորհիլ:

Գեղարուեստը՝ մարդկային ընկերութեանց և տէրութեանց համար ալ օգտակար է. գծագրութեան և ճարտարապետութեան գեղեցիկ նմոյները, ամէն օր գիտելու առիթ ունենալով հանդերձ, եթէ գիտական նորոթ մըն ալ տեսնենք, դարձեալ զայն գիտելով կարծես կը կապուինք անոր հետ, թէ բնական և թէ գիտական գեղեցկութիւն, համեմատութիւն, ներդաշնակութիւն ունենալը ըմբռնելով:

Գիտութեան առաւելութիւնը՝ բնութեան մէջ պահուըտած նըրբութիւնները արտաբերելով մարդուս վրայ լաւ տպաւորութիւն մը ազդելուն մէջ կը կայանայ: Ահա այս մասն է որ գեղարուեստին միայն ժամանց մը նկատելու իրաւունք չի տար:

Գիտութեան մէկ սեպհականութիւնն ալ, այս կերպով արտայայտած բաներուն շարունակական էութիւն մը տալն է: Բնութեան ամէն գեղեցկութիւնները վաղանցուկ են, ամէն բան ժամանակին ազդեցութեամբ ասպականելու, ազտոտելու և ոչնչանալու ենթակայ են, մինչդեռ գիտութիւնը անոնք այն անհետացումէն՝ գոյութեան կ'անդրադարձնէ դարձեալ վերահասատելով: Դարերու եւ տարիներու սահելովը բնութեան՝ մտքերու մէջ առթած հիացումը հետզհետէ կը նուազի, բայց շարունակական չեղող և մինչ

չէւ իսկ մայրիկանէ վայրկեան ձեւափոխուող գոյնդոյն դարձող անասուններէն մարդուս զգացած ամենախաղաւն յշտտակները անխախտ կը պահէ այն արուեստական ուսումը՝ որուն համար այնքան ուղիւր անապառ դանձեր կը փռանեն :

Եթէ գեղարուեստին սէրը զօրացած չըլլար, հին ազգերու արուեստական արժէքաւոր գործքերէն, արդեօք ինչ նմանքներ պիտի կրնար մնալ այսօր : Ասոնց կրօնքը, օրէնքը և կամ համար անունը տն մահացնողները, այն ճոխ և գեղատեսիլ շէնքերն են որ մինչև այսօր և աւելի երջար ժամանակ պիտի հաստատեն անոնց գոյութիւնը : Եթէ հին եզրագոտէն անուր ըլլայինք, այն մեծատարած անասուններուն մէջ գոյութիւն տնեցող բուրդերը և անոնց ստորտը գտնուող ախիւրները տնեցող, այն կողմերը ժամանակաւ կրօնասէր, գիտութեան վարժ և յախունականութեան գաղափարը անուշանող ազգի մը գոյութիւնը դարձնալ կրնայինք : Գուշակել, ինչպէս որ միայն Յունաստանի ճարտարագետական գործքերը, քարէ և անագազովնէ գէմքերը, բնականին յար և նման՝ գեղեցիկն հակամէտ ճաշակները, յիրաւի դարգացած ազգի մը գործքերէն ըլլալը պիտի հաստատէր :

Եթէ գիտութիւնը գոյութիւն չունենար, կրթութիւն անունը կրող տարրին թերեւս կէսն իսկ չէր մնար, քանի որ անով մարդկութեան աստիճանը և արժանապատուութիւնը աւելցած եւ յարաւանաւոր է :

Կարծես թէ իւրաքանչիւր ազգի անուան և փառքին աստիճանը բանաստեղծներուն, ճարտարագետներուն և միւս արուեստագէտներուն գործքերէն բաղդատուելու մօտք, գիտութեան ծառայած և կրօնասիրութեան, ճոխութեան կամ ճարտարութեան համբաւ չահած է :

Այս պատճառաւ, գեղարուեստը պաշտող ամենամեծ տէրութիւնները, անիկայ դարգացնելու և ընդհանրացնելու ջանացած են, ամէն զիւրութիւն ընծայելով հանրութեան :

Աթէնք, Հռոմ և Իտալիոյ միւս քաղաքները ինչպէս նաև արաբական նրբութեամբ դարգարուած սպանիական քաղաքները, աշխարհի քաղաքակրթութեան տիպարներ հանդիսացած են, որուն պատճառը լոկ գիտութիւնն է :

Այսպէս չէ՞ նաև գիտութեան էութիւնը մարմնացնող Օսմ. Կայսրութիւնը, որուն մայրաքաղաքն իսկ թերեւս աշխարհի մէջ նմանը չգտնուող զիրքի մը վայել շքեղութեամբ կը պանծայ, պանծացնելով նաև մեր վեհ. Կայսեր անմահ անունը, Որ գիտէ օր ըստ օրէ գիտական շնորհներով օժտել և ծաղկեցնել երկիրը :

ԱՐՄԻՍԵԱԿ ԳԱԼՅԱՅԵԱՆ

ՆԻՆԻՒՆ ՕՐԱԳԻՐԸ

Շ Ա Ռ Ա Թ

Օ՛հ... սա ամրան տաքութիւնը, անտանելի է չատախօս մարդոց չափ, նեղացուցիչ խայթող մփեղներու պէս, անհրապոյր ազեղ կիներու նման, և անխմատ կրթական հանդէսներու մէջ հսրկացուած տեղեկագիրներու չափ:

Տաքութիւն... բայց ամէն բան չափ մը ունի:

Իմ մասիս, հաւատացէ՛ք որ արեւին այդ ձրի չնորհքը, իր առաւելութիւնը, իր հրապոյրներէն չափը կը կորսնցնէ, երբ այնքան նեղացուցիչ կը դառնայ:

Երեւակայեցէ՛ք, պոռոյտ մը ընելու համար մարդ հազար անգամ կը զղջայ դուրս ելլելուն, քանի որ չորքոտանիներու պէս կը քրտնի, և ծանր բեռան տակ կքող գրաստի մը չափ կը հեւայ:

Եւ այնքան անհամութիւններով հանդերձ, մարդիկ կան որ ձրմբան մէջ արեւուն կենտառու ճառագայթները կը վնտուեն, իսկ ամբան՝ անպատճառ ձմրան սառույցները կ'երազեն նուազուն աչքերով:

Խոստովանեցէ՛ք որ, հակառակ քսաներորդ դարու այսքան յառաջդիմութեանց, և հրաշալիքներու առատութեան՝ տակաւին գիտունները սա չեն ճշգրտ թէ ի՞նչտոր կլիմայ մը ըլլալու է՝ որուն ներքեւ մարդիկ չնեղուին, և այցելութեանց պահերու մէջ՝ երբե՛ք օգին փոփոխութիւններուն, ցուրտին, տաքին, ու անձրեւներու վրայ չխօսուի:

Սակայն, միւս կողմէ կարծես թէ ամրան պատճառած նեղութիւնները անբաւական են, մարդիկ իրենց կողմէ ալ յաւելուածներով կը ճոխացնեն այդ ցանկը:

Ամառը եկա՞ւ մի, ալ հանդէս, հանդէսի վրայ, և անկարելի է որ չհրաւիրուիք ձեր ներկայութեամբ այդ կրթական հանդէսներուն փայլը աւելցնելու:

Այս հեղձուցիչ տաքութեան՝ կրթական հանդէսներու մէջ սա առաւելութիւնն ալ կայ որ, հանդիսականները պարտաւոր են անգրջըհեղեղեան բոլոր լեզուներով խօսուած ճառերը ունկնդրել և par dessus le marché կարգ մը բանականութիւն չունեցող վարժապետներու տեղեկագիրները մօրիկ ընել, որոնց մէջ՝ բացի իմաստէ ամէն բան կայ, ինքնագովութիւն, անապարձութիւն, ուէքլամ գպրոցին բեմէն, և ինչ որ կ'ուզէք:

Խօսքը մէջներնիս այս մարդիկներն են որ մեր տղոց դեռահաս մշտքերը կը մշակեն, բարին ու վսեմը կը ճանչցնեն, և անոնց նկարագիրները կը կազմեն իբր թէ սկզբունք ներշնչելով:

...Ու, եթէ այդ երանելի մահկանացուները իրենց սկզբունքներովը կը կրթեն այդ պղտիկ տղաքը, եթէ իրենց յաւակնոտութիւնները կը ներարկեն անոնց պղտիկ միտքերուն մէջ, հազարանգամ աղէկ է որ անոնք բացարձակապէս աղէտ ըլլան: Գոնէ ընտելեանէն տրուած կարողութիւնները անխարդախ կը մնան:

Կրթական այդ տեսակ վարիչներու և Ձիքակոյի հոտած միտելը խարդախող գըրադ մարմիններու մէջ, եթէ ոչ կատարեալ գոնէ պղտիկ նմանութիւն մը չէ՞ք գտներ դուք:

Ի՞նչ տարբերութիւն կայ որ: Երեւակայեցէք Ձիքակոյի մաս վաճառ պարոնները դարչանոտ, ազսոտ, կղկղանքներով խառնուած միտերը դօրաւոր համեմներով կ'աղնուացնեն, փայլուն հազուադիւրս թուղթերով կը զարդարեն և հասարակութիւնը խաբելով՝ ոսկի կը քաշեն հոտած միտին փոխարէն:

Նոյն խաբէութիւնը կը գործադրեն նաեւ մեր կրթական հաստատութիւններէն ոմանք: Իրաւ է որ այս վերջինները երչիկ չէ որ կը պատրաստեն գարչանոտ միտերով, սակայն, իրենց յանձնուած դեռահաս սերունդին՝ կուտան հոտած դաստիարակութիւն մը, աղտոտ, անամէջ յաւակնոտութիւններով կրթութիւն մը, որուն իրական սղեղութիւնները, կը ծածկեն շլացուցիչ հանդէսներու պայմանադրական, տափակ ցուցադրութեամբ:

Էհ ազուոր բարեկամուհիներս չըսի՞ թէ Ձիքակոյիներուն ըրածն ալ նոյն բանն է, սա տարբերութեամբ որ անոնք համեմ ու գեղեցիկ թուղթեր կը գործածեն իրենց խարդախութիւնները ծածկելու համար:

Ն Ի Ն Ի

Ա. Զ. Դ

Արհեստագիտական վարժարանի նախորդ 3 վարչուհիները իրենց գործառնութիւնները կը շարունակեն Բերա թագափմ, Րում Քապրիսթան փողոց թիւ 26 տան մէջ և կ'ընդունին ճերմակեղէնի վերաբերեալ ամէն տեսակ յանձնարարութիւններ, խիստ դիւրամատչելի պայմաններով:

Յանձնարարութիւնները կ'ընդունուին Յուլիս 10 երկուշաբթի օրէն սկսեալ ամէն Բշ. Դշ. և Ուր. կէս օրերէ վերջ:

Այցելութիւն մը կը բաւէ գաղափար կազմելու համար պատրաստուած գործերուն նըրութեան և ճաշակաւոր ըլլալուն և միեւնոյն ատեն դիտելուն չափաւորութեան մասին:

2 - 5

ԱՂՔԱՏ ԿԻՆԵՐ ԵՒ

«ՆԱՅՈՂ», ՆԵՐՈՒ ՏՊԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Յաճախագէտ երեւոյթ մըն է որ, աղքատ կամ համեստ դասակարգի պատկանող կին մը, իր ընտանիքին պատահած նիւթական կամ առողջական մէկ անկումին ատեն, իր բովանդակ յոյսն ու գոյքը կը դնէ ժողովուրդին բերնով համովցած, այլ խսկապէս սգէս ու ռամիկ գուշակներու վրայ՝ որոնք «Նայող» կը կոչուին, իրենց իսկ բառով:

Պատահեցաւ որ բախտի ասանկ զոհեալի մը դէմը գտնուեալ ես երէկ, առիթով մը: Վառաստենէն յիսուն տարուբերող տարիքի մը մէջ, բացարձարձակապէս անտէր աշխատաւոր մըն էր ան, սուս ներու մէջ, ուր տարիքին և ֆիզիքական ուժերուն ծանր եկող աշխատութիւններու տակ նիհարցած մարմինը հանգստութիւնը կը փնտռէր յաճախ իր խոնջէնքներուն. այս պատճառաւ ստէպ դաս դար առնելու և վաշտկած մէկ քանի զրուշը հոս հոն ուտելու դատապարտած էր, մինչեւ որ կազդուրի և նոր կորով ստանայ իր աշխատութիւնները շարունակելու, ինչպէս կ'ընէր ինք իր բերնով, կեանքին նոյն օրինակ պատմութիւնը:

Այս ամէնէն՝ ի՞նչ շահեկան մաս որ կրնայի առնել սակայն, այն ծայրայեղօրէն միամիտ և ուժգին հաւատքն էր, զոր ինք կը սածէր «Նայող»ներու հօնդէպ: Նախընթաց օր սուրճի սկահակներու մէջ ջէն բաներ մը գուշակողի զխմեր էր, այն մեծ եռանդով ու հաւատքի խորունկ խափով՝ ինչպէս պիտի ընէր մեղմէ ամէնէն հաւատով եզող մէկը՝ սուրբի մը բարեխօսութեան գիտեմ ըրած աւտեն: Ու այն ա՛յն մէկ խելիւնախոսային, անհիմն բարասնջանքներուն փոխարէն, զոր «Նայողը» ըրած էր իրեն, հեռնեւուն ու տխրահալ երեւոյթ մը ստացած, անձկութեամբ կը սպասէր այն անցքին՝ որ իրեն պիտի դիպէր, այդ օրը և կամ երեք օրէն, ինչպէս հաւատացուցած էր իրեն զԺողովրդի այդ սեւ հուրին:

Յանկոյ փորձեցի ընտանեցնել զինքը այդ կատարեալ սուս թիւններուն և անոնց անարժէք գոյութեան, բայց իր սգէս հզօր թափը վեր էր ամէն գիտակցութենէ, և յիշողութեան ձիգեր կը կրկնապատկուէին միտքին առջեւ բերել զնելու հազարամէկ կատարուած պատահարներ, զորս նախզգացած էր գուշակը:

Թերեւս այդ միամիտ փորձերուն մէջ զօր կ'ընէր, բազմանքն ալ կար իմ հաստատաբանութիւնս դրդուելու: Ո՛վ գիտէ: Իր թարթափուն էութիւնը, դառնակակիծ վախով մը ճնշուն, մարդկային ըլլալէ կը տարրերէր կարծես. տարբեր տարբեր իր մեկնակէտերը, անորոշ ու անգէտ իր երեւակայութիւնը որ յուզումով կանխակալուած, բխացած էր դրեթէ, իր փստահամուսութիւնը, ապահովացած

էին արդէն թունահամ և չարիքներով օծուած ճակատագիր մը իրեն, քանի որ այդպէս ըսուած էր:

Իր դառնահամ անցեալէն կոշկոճուած կը մնար հիմայ, իր մտածումներով, եղջերուի մը պէս պլլուիլ մնալ գալիք դառնութիւններուն պերճառաւ ցանցերուն մէջ, անջիգ, անկորով, որովհետեւ այդ էր իր բախտը, ըսուած էր իրեն: Եւ որքան տաժանելի էր այդ անգէտ էակին, այդ անտոյգ իրականութեանց գիտակցութեամբ, վայրկեան առ վայրկեան խարժալել հողեկան վէրք մը, որ իբր թէ կը սպառնար իր գլխուն:

Իր նիւթական պիւտճէին մէջ, նեղկուկ, անօթի մնալ կը մտածէր, մնացեալ քանի մը փարան ալ երթալ ծախսելու այլուր, ճար մը գտնելու համար անոնցմէ խուսափելու, որուն կարելիութեան ալ կը հաւատար, իր գուշակին ուժերով վստահացած:

Կեանքի մութ վարագոյններուն ետին, քանի՛ քանի՛ դժբախտներ արգելօք ասանկ, որոնք սգէտ ու կոյր, կ'երթան նեւտուիլ այդ ցաւաւանջ մեքենայութիւններուն խորը՝ անոնցմով յաւէտ օրօրուելու, և կամ ծիրկելու այսպէս, անկամ, անօթի ու դժբախտ: «Նայողներու աղղկեցութիւնը հոգի ըլլալէ աւելի է ժողովրդային այս դատակարգին համար որ իր վատկածէն իրեն համար բաւական կարեւոր եղող բաժին մը կը յատկացնէ անոր, փոխարէն՝ սուտ յոյսերու և կամ յուր սպաւորութիւններու կապոց մը ծախու առնելով անկէ, ինչ որ չառ անգամ այնքան ծանր կը նստի իրեն, պուտ մը թոյն կաթեցնելով իր ձեռքը բռնած գաւաթին պարունակած անուշահամ հեղուկին մէջ:

ՀԱՅԿԱՆՈՅԵ ՄԱՌԲ

ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ ԵՂՋԿԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ

ՍՆԴԻՍԱՆԻԿ ՀԱՆԴԻՄԸ

Բերայի Նիկողոսեան վարժարանը որ իր երկրորդ տարեշրջանը կը բոլորէ, յառաջիկայ կիրակի, կէս օրէ վերջ, պիտի տարժէ իր անդրանիկ հանդէսը, հաստատութեան պարտէզին մէջ: Այս հանդէսը եղանակին կրթական հանդէսներուն ամէնէն յուրջն ու ամէնէն գեղեցիկը ըլլալ կը խոստանայ այժմէն: Աշակերտներուն երկու տարուան մէջ ունեցած զգալի յառաջգիմութիւնը, որ մասնաւորապէս ի յայտ եկաւ վերջին հրապարակային հարցաքննութիւններէն, միացած հիմնադիր-տնօրէն՝ Յակոբ Էֆ. Նիկողոսեանի՝ իրրեւ լաւագոյն դաստիարակ վայելած ճշմարիտ համբաւին, կրթական սիրունած հաստատութիւն մը ըրաւ Նիկողոսեան վարժարանը, որուն առաջին տեղեկագիրը իր շահեկանութեանը պատճառով պիտի հրատարակենք յաջորդիւ:

ՓԱՆԱԳԱՇԵԱՆ ՎԱՐՔԱՐԱՆ ԱՂԶԻԱՆՑ

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՑ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1901 ՄԱՅԻՍ 1ԻՆ

Կ. Պոլիս, Գասթգիւղ, Մէօնիւրսար հասկէսի

ՔԱՂՈՒԱԾՔ ՎԱՐՔԱՐԱՆԻՆ ԿԱՆՈՆԱԳՐԷՆ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ

1.== Մանկապարտեզ 3 տարի :

2.== Նախակրթարան 5 » :

3.== Ուսումնարան 3 » :

4.== ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ Կ'ընդունուին 4էն 8 տարեկան երկսեռ սովայք, որոց զբաղումներն են .

1. Խաղեր և շարժումներ՝ որոնք աստիճանաբար կը դժուարանան, ստանց հետ ի միասին երգ :

2. Ձեռական աշխատութիւնք՝ սովայոց տարիքին յաւմարցուած :

3. Սկզբունք բարոյական դաստիարակութեան : Հոգածութիւն բարւոք նկարագրի կազմութեան :

4. Ամենատարրական ծանօթութիւնք՝ սովայոց հասկացողութեան յարմարցուած :

5. Խօսակցութեան վարժութիւնք Հայերէնի և Ֆրանսերէնի :

6. Գծագրութեան, ընթերցանութեան, գրի և հաշուոյ նախնական վարժութիւնք :

5. ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆԻ աշակերտք կ'ունանին Կրօն և բարոյական, Համառօտ պատմութիւն Հայ. Եկեղեցւոյ, Աշխարհագրութիւն, Իրաւագիտութիւն, Առողջապահութիւն, Թուագիտութիւն, Երկրաչափութիւն, Գծագրութիւն, Ձեռական աշխատութիւնք (քօշէլի, քանաւլայի, դուլոյաշակերպ հիւսքերու և կարի վարժութիւնք, ևլն.), Ձեռագիտութիւն, Ձայնական և Գործիական երաժշտութիւն (գլխաւորաբար դաշնակ և ջութակ), Մարմնամարդ, Օսմաներէն, Հայերէն, Ֆրանսերէն և Անգլիերէն լեզուները :

6. ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԻ մ. ջ ուսանելիք են. Կրօն, Հայ. Եկեղեցւոյ Պատմութիւն, Օսմ. և Բնդհ. Պատմութիւն, Աշխարհագրութիւն, Տիեզերագրութիւն, Թուագիտութիւն, Երկրաչափութիւն, Բնական գիտութիւնք, Գծագրութիւն, Ձեռական աշխատութիւնք (ասեղ-նագործութեան և ձեռագործներու վանաղան տեսակներ (ձեռքով եւ մեքենայով). Ծաղկեւիտութիւն, Ձեռագիտութիւն և կար) :

Ձայնական և Գործիական երաժշտութիւն (զլխաւորաբար դաշնակ և ջութակ), Աւանին սոստեմութիւն (տնական աշխատութիւնք, տան մատակարարութիւն և հիւանդաց խնամք), Գեղադրութիւն, Օսմաներէն, Հայերէն, Ֆրանսերէն և Անգլիերէն լեզուները. Իւ մատտափրութիւն և Հա հաստ պատմութիւն իմաստաշիրութեան:

7. Մասնաւոր հոգածութիւն ֆրանսերէն շեզուի ուսման եւ խօսակցութեան՝ դպրոցական շրջանի ամբողջ տնոյութեանը մէջ:

8. Մանկապարտէզ, Նախակրթարան և Ուսումնարան տնին մանկավարժական արդի բմբանումներուն և դործնական կեանքի պահանջումներուն համաձայն պատրաստուած իրենց ուրոյն Ծրագիրները:

9. Փալադաշեան ընտանիքի անդուլ խնամածութիւնը կը վայելեն վարժարանիս ցերեկեայ և գիշերօթիկ աշակերտութիւնը:

10. Մասնաւոր հոգածութիւն աշակերտաց մէջ յաւ նկարագրի կազմութեան:

* * *

ՊՍՅՄԱՆՔ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ

11. Նորամուտ ուսանողը պէտք է որ պատուաւորուած, տնոյլ և առնուազն 4 տարեկան ըլլայ:

12. Մանկապարտիկ ցերեկեայ աշակերտք կը վճարեն տաւրիկան 3½ Օամ. ոսկի: Նախակրթարանի ցերեկեայ աշակերտք՝ 4½ Օամ. ոսկի Ա. Բ. և Գ. տարիներու մէջ, 6 Օամ. ոսկի Դ. եւ Ե. տարիներու մէջ: Ուսումնարանի ցերեկեայ աշակերտութիւնը կը վճարեն տարեկան 8 Օամ. ոսկի: Գիշերօթիկները կը վճարեն Մանկապարտիկի և Նախակրթարանի մէջ տարեկան 30 Օամ. ոսկի, Ուսումնարանի մէջ 35 Օամ. ոսկի:

13. Նորամուտ աշակերտ մը մէկ անգամու համար մուտք կը վճարէ, եթէ ցերեկեայ է՝ մէկ արծաթ մէճիտ, եթէ գիշերօթիկ է՝ կէս Օամ. ոսկի:

14. Երկու և աւելի քոյր և եղբայրներու ամաթոշակին վրայ 10/0-ին 10էն մինչեւ 20 կրնայ զեղչուիլ:

15. Ցերեկեան ճաշը վարժարանէն ընել ուղող ցերեկեայ աշակերտը կը վճարէ ամիսը 60 դրուշ աւելի:

16. Դաշնակի կամ ջութակի համար ցերեկեայները կը վճարեն տարին 5 Օամ. ոսկի աւելի, գիշերօթիկները՝ 6 ոսկի աւելի:

17. Ցերեկեայ աշակերտք կը վճարեն եռամսեայ կանխիկ, գիշերօթիկները վեցամսեայ կանխիկ: Եռամսեայ վճարումնք տեղի կ'ոռնենան Աւադ. Դեկտ. Մարտ և Յունիս ամիսներու սկիզբը: Իսկ վեցամսեայ վճարումնք՝ Աւադեմբեր և Փետրուար ամիսներուն սկիզբը: Այս թուականներէ յետոյ մանող աշակերտ մը կը վճարէ միայն մինչեւ յաջորդ վճարաման:

18. Երբ վճարածամէն մինչև 15 օր թոյակն անվճար մնայ, աշակերտը պէտք է դադրի վարժարան յաճախելէ՝ մինչև թոյա-
կին վճարուիլ :

19. Թէ՛ հիւանդութեան և թէ՛ այլ պատճառներով բացակա-
յութեանց և արձակուրդի օրերու համար զեղջ չընդունուիր :

20. Գաւառացի ծնող, պարտին մայրաքաղաքի մէջ ներկա-
յացուցիչ մը ցոյց տալ որ պատասխանատու պարտի ըլլալ թոյա-
կաց վճարման, որուն համար Տեսչութիւնն առ նա պիտի գիտէ ի
հարկին :

* * *

ԳԻՇԵՐՈՒԻՆԵՐՈՒ ԳՈՅՔԵՐՈՒ

21. Գիշերօթիկ աշակերտը պարտի իր հետ բերել իր անկողնոց
ամբողջ կազմածն, ձերմակեղէններն, հանգերձանքն, սեղանի
սպասն և մաքրութեան վերաբերեալ աւարկաններն :

Ամբողջ ձերմակեղէններուն վրայ աշակերտին անուան և մա-
կանուան սկզբնատառերը բանուած ըլլալու են մարտի լաւ գեր-
ձանով :

Գիշերօթիկներու լուացքն և արդուկը իրենց սուներու մէջ
սեղի կ'ունենան : Գաւառացի և կամ անտուն զիշերօթիկներու
լուացքը միայն վարժարանին մէջ կ'ըլլան, տարեկան երկու Օտմ.
սուրոյ վաճարէն :

* * *

ԳԻՇԵՐՈՒԻՆԵՐՈՒ ՈՒՏԵՆՍ

Նախաճաշ. = Կաթ կամ կաթով սուրճ կամ կաթով թէյ և
հաց :

Յերեկեայ ճաշ. = 1 կամ 2 տեսակ կերակուր, մին մսեղէն,
հաւիթ կամ պանիր և պտուղ :

Նախըրբրիք. = Հաց և պանիր կամ ձիթալտուղ :

Ընթրիք. = Մէկ տեսակ կերակուր մսեղէն, հաւիթ կամ պա-
նիր և պտուղ :

* * *

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿՆ ԽՆԱՄՔ

22. Վարժարանու տնի իր յատուկ բժիշկը որ շաբաթը տանուաղն
մէկ անգամ կ'այցելէ՝ աշակերտաց առողջական վիճակը քննելու
և հարկ եղած հրահանգները տալու համար. իսկ հիւանդութեան
պարագայի մէջ այնքան յաճախ որքան հիւանդին վիճակը կը պա-
հանջէ : Ծանօթ և տարախօսիկ հիւանդութիւններ վարժարանի մէջ
չեն դարմանուիր. այսպիսի պարագայներու մէջ իմաց կը տրուի
ծնողաց կամ պաշտպանաց, և հիւանդը կը լանձնուի իրենց սնով-
ջական խնամոց :

* * *

Ք Ն Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ք

23. Տարին երեք անգամ դրաւոր մրցմունք տեղի կ'ունենան, առաջինը՝ Մայիսի սկիզբը, երկրորդը՝ Սեպտեմբերի սկիզբը, երրորդը՝ Յունուարի սկիզբը: Արդիւնքը կը տեղեկագրուի ծնողաց առանձին վիճակացոյցերով: Ուսումնարանի չրջանաւարտներու քննութիւնք միայն կը կատարուին հրատարակաւ:

24. Մանկապարտիզի չրջանաւարտը վկայական կը ստանան եւ կը մանեն Նախակրթարան:

Նախակրթարանի չրջանաւարտը կը ստանան Տարրական Նախակրթութեան վկայագիր եւ կը մանեն Ուսումնարան:

Ուսումնարանի չրջանաւարտ օրիորդք կը ստանան Բարձրագոյն Նախակրթութեան վկայագիր:

* *

Ա Ր Ձ Ա Կ Ո Ւ Ր Դ

25. Գլխերթիւ տշակերտը ամիսը անգամ մը պէտք է ստան երթան, այսինքն ա՛յն ա՛նոյ վերջին չարաթ երեկոյն, եւ վերադառնան երկուշաբթի առաւօտ՝ դասուց սկզբնաւորութենէն առաջ: Պէտք է որ ծնողք անձամբ դան առնուլ իրենց զաւակները կամ իրենց կողմէն մարդ զրկեն:

26 Ա. Ծննդեան, Բարեկենդանի եւ Ս. Զատիկի առթիւ Ցական օր արձակուրդ կը տրուի: Տարեկան մեծ արձակուրդը տեղի կ'ունայ Յուլիս եւ Օգոստոս ամիսներու մէջ:

* *

Մ Ա Ս Ն Ա Ի Ո Ր Դ Ա Ս Ն Ր

 Փափաքողաց Ձեազիտութեան, Դաշնակի եւ այլ մասնաւոր դասեր կ'աւանդուին որոշեալ ժամերու մէջ, մասնաւոր պայմաններով:

Տեսչունի
ՕՐ. ՀՐ. Գ. ՓԱՆԱԳԱՇԵԱՆ

Հիմնադիր-Տնօրէն
Յ. Գ. ՓԱՆԱԳԱՇԵԱՆ



ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ տարածադրական ընկերութեան Արեւելքի ընդհ. Տնօրէնութեան ձեռնարկած նորութեան մասին, որ ինչպէս Ծաղիկի նախորդ թիւով յայտնած էինք, կը կայանայ կին պաշտօնեայնեան ընդունելութեան մէջ, յօդուած մը ստացած ենք մեր Բէ' պաշտատակցուհիէն, զոր վերջին պահուն միայն մեր ձեռքը հասած ըլլալով, պիտի հրատարակենք յաջորդիւ:



ԹԷ ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏՔ Է ԱՄՈՒՍՆԱՆԱԼ

Ա. Ռ. Ս. Զ. Ի. Ն. Մ. Ս. Ս.

ԿԻՆ ԱՌՆԵԼՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԸ

ՓԼՈՒԹ ՀԻՆՓԵՐՈՐՊ

ԶԳԱՑՄԱՆ ՆԵՐԴԱՇՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Հեղինակ ԲՕԼ ՄԱՆԹԷԿԱՑՅԱ

Մարդսրաճութեան ուսուցիչ և անկամ Խաղաղ ծերակոյցի

Այլը ազա՛ն է և չուզեր խոտտովանիլ այդպէս ըլլալը. իր սեփական հասոյթներու մասին մարդու բան չի յայտնիր և միշտ կը դանդատի իր աղքատութեան դէմ: Տան մէջ ոչ մէկ բան կը վերստին իր հետադարձ ակնարկներէն. ո՛չ տան ղուռը ափ առնող մութացկանին տրուած մէկ սուր ողորմութիւնը, ո՛չ մոհը՝ որ պարտաւ սեղը կը վառի, ո՛չ ալ սուրճին մրուրը, որ պարտէզ կը թափուի իբր պարարանիւթ, երկրորդ ու երրորդ անգամ անուր սուրճ պատրաստուելէ յետոյ: Իր շարունակական տրտունջները ընդդէմ եղած միտումներուն իր առտնին միջոցորդ կը լեցնեն մզլոտած ու բորբոսած բաներու ծանրահոգութեամբ:

Կինը, վեհանձն, չատ հիւրասէր և բարեգութ է: Կ'ուզէ երջանիկ ըլլալ և իր չուրջը գտնուողները երջանիկ տեսնել, ամէն կողմէ արտասանուած սա մրմունջով. «չնորհակալութիւն»: Բնաւ չըմբռնէր թէ մարդ այսօր պէտք է չարչարէ միտքը՝ վաղուան կեանքին վրայ խորհելով: Վերջապէս վաղուան անստգութիւնը անհրապոյր չի թուիր անոր, այլ կը յանկուցանէ: Կը հաւատայ Նախախնամութեան ու եռանդով կը պաշտպանէ բոլոր հրաշքները:

Ու խորհիլ թէ ատունք այր և կին են:

* * *

Երբեք միշտ անդուտ գրգռման մը մէջ կը գտնուի. կը պնդէ որ միշտ դժբախտ կ'ըլլայ խանդավառութենէ զուրկ մարդ մը, իսկ ամէնէն աւելի երջանիկ այն անձը՝ որուն սիրտը յանկարծ կը թրթռայ: Կը կարծէ որ ինքն ալ այդ տեսակ մէկն է:

Կինը, ընդհանրապէս, պաղարիւն է և կը խնդայ խանդավառ

ուութեան ամէն ձեւերու վրայ, որովհետեւ մատաւարութեան մէկ ձեւը կը նկատէ զայն, կ'արհամարհէ բանաստեղծութիւնը, ինչպէս նաեւ բոլոր հոգեկան արքշութիւնները և կիրքերը, երբ սանթի-կրատի 10 աստիճանը կ'անցնին: Զոհողութիւնը ծաղու սուարկայ մըն է իրեն համար, և կը բաւականանայ կրկնելով թէ երեւակա-յական վէպերու և թատերասարդերու մէջ կ'ըլլայ ատիկա: Ատանկ սովորներ կրնան հաշտ ապրիլ:

* * *

Իրական կեանքէ առնուած այս քանի մը օրինակները կրնան բուարտը գաղափար մը տալ թէ ամուսնական ընկերակցութեան մէջ նկարագրներու անհաշտութիւնը որքան մեծ խժաճայնու-թիւններ առաջ կը բերէ:

Այնքան ակներեւ ու այնքան անձա՛հ են իրականութեան մէջ, բայց աւելի բարդ ու կոնկրետ կը ներկայանան: Խժաճայնութիւնը միակ խաղէ առաջ չի գար, այլ ամբողջութենէ մը:

Բայց ի՞նչ պէտք է ընել, որպէս զի մարդ գերծ մնայ նկա-րագրներու անհաշտութենէն:

Մէկ միջոց կայ. ուսումնասիրել և դարձեալ ուսումնասիրել նկարագիրը այն կնոջ զոր մեր կեանքի ընկերուհին պիտի ըն սրենք:

Համոզուած ըլլալով թէ կին մը շատ աւելի ազէկ ցոյց կուտայ ինքզինքը քան ինչ որ չէ իրապէս, պէտք է ամէն ճիգ թափել, յանկարծակիի բերելու համար զանի: Անշուշտ փոխաբերաբար կը խօսիմ. ըսել կ'ուզեմ թէ ձեր ընտրած կինը պէտք է տեսնել զերծ արուեստակեալ պնդմանքէ, կեղծուպատիր հնարքներէ:

Նախ քննութեան ենթարկեցէք այն բարոյական միջավայրը ուր կ'ապրի ան, և ձեր ապագայ կինը ուսումնասիրելէ առաջ՝ ձեր աներն ու զոքանչը ուսումնասիրեցէք: Անիկա ոստն է տունկի մը՝ որուն վրայ կ'ուզէք պատուաստել ձեր կեանքը, և ընդհանրապէս՝ ազջիւնները կ'ունենան իրենց ծնողքին նկարագիրը: Հազուադէպ է որ թեթեւաբարոյ կամ ցոխակեաց մայր մը ունենայ պարկեշտ ազջիկ մը, և բախտախնդիրներու ընտանիքէ մը շատ քիչ անգամ կը սերի ան մեղութեան չուշան մը: Շատ մը չուսչներու կը հան-գիպինք, զաւակ կծծի մարդոց, և փոխադարձաբար, նաեւ կրօնա-սէր մարդոց, որդի անասուած և անկրօն մարդոց, և փոխադար-ձաբար: Բայց բարոյական սովորութեանց մէջ հազուադէպ է հա-կադարձ ժառանգականութիւն մը: Քննեցէ՛ք մանաւանդ այն բա-րոյական միջավայրը՝ ուր ծնած է նորաօրի ազջիկը, ինչպէս նաեւ իր սովորոյթները, կարգացած գիրքերը, նախաւիրած դուր-ձութիւնները: Տեղեկացէք նաեւ թէ ի՞նչ նկարագիր ունին իր բարեկամուհիները: Այս ամէնը ընելէ յետոյ՝ հայելիի մը պէս պիտի տեսնէք հոգին անոր դէպ իբր կին պիտի ընտրէք ձեզի:

Հրեշտակի պէս կի՛ն մը կը ճանչնամ. շատ մը բարեկամուհի-
ներ ունի, որոնք շատ կը սիրեն զի՛նքը. անոնցմէ իւրաքանչիւրը
կը նախանձի, երբ կը տեսնէ որ ուրիշ կիներու նկատմամբ ալ սէր
կը տածէ անիկա: Ամէնքն ալ պատուական կենելո՛ւն, նո՛րք ճա-
շակի, փափուկ զգացումներու և ազնիւ սրտի տէր: Իրենց բա-
րեկամու հիփն առաքինութեանց խմբերգը կ'ընեն անոնք, և ես, ա-
ռանց ճանչալու. զանի, երկնային էակներու կարգը դասեցի: Այդ-
պէս ընելով չփախեցաւ:

Հոգեւորական քննութիւն մը կատարելէ յետոյ ձեր ապագայ
ինսօ՛ք ծնողքներուն և բարեկամուհիներուն վրայ, մի քաջուիք ա-
ւելի վարերը իջնելու: Հալցաքննեցէք խոհարարուհին, կարուհին,
սպասուհին, ամէն անոնք որոնք, ո և է հանգամանքով, կը ծա-
ռայեն անոր կամ կը հնազանդին:

Ոչ ոք մեր ծառաներէն աւելի աղէկ կը ճանչնայ մեզ. անոնց
առջև չենք պարզեր կեղծաւորութեան պերճանքը, կամ կեղծ ա-
ռաքինութեան ցուցամոլութիւնը. եթէ երբեք սննեկապանուհի մը
կարող չէ նորաստի ազգական հոգեբանական վերլուծումն ընելու,
զէթ կրնայ հասկնալ անոր նկարագրին ներքին զազանիքները:

Բարի, ազնիւ, վեհանձն բնաւորութեան տէր մարդիկ բնաւ
չեն խոչտանդեր իրենց սպասուորները, որովհետև անոնց նկատ-
մամբ կտրեկցութիւն կը դառն՝ նուաստացուցիչ կացութեան մը
մէջ գտնուելուն պատճառաւ: Գողտր ու սիրալիր բարեացակա-
մութեամբ մը՝ ուսունին ու ամենօրեայ առաքինութեան ճաշակը կը
ներշնչեն անոնց:

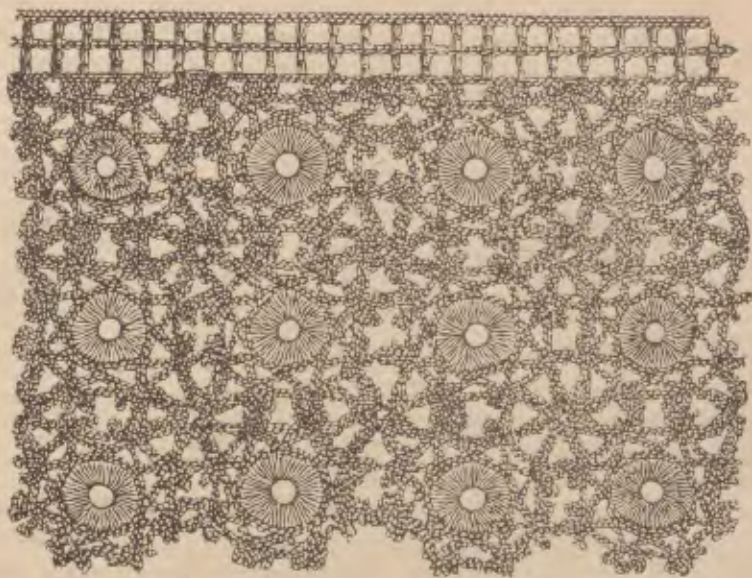
Ընդհակառակը, զգուշացէք այն կարգի բնաւորութեանց տէր
անձերէն, որոնք հաճոյք կը զգան խոչտանդելէ իրենց սպասուոր-
ները և յաճախ կը փոխեն:

Կը հաւատում թէ յետ քննութեան ի մատին ժառանգական
նախընթաց պարագաներու, բարեկամական յարաբերութեանց զորս
կրնայ ունենալ ձեր սիրեցեալը, մանաւանդ իր ծառաներու հետ
ուռեցած սերս յարաբերութեանց մէջ, այն ատեն ճշգործն պիտի
ճանչնաք քոյր հոգի մը՝ որուն հետ ամբողջ կեանքերնուդ մէջ
պիտի երգէք կատարեալ և եղական երջանկութեան եղանակը:

Բայց հազուադիւս է այդ բաղդը: Ընդհանրապէս ո'չ բացար-
ձակ խժածայնութիւն առաջ կուգայ և ո'չ ալ իտեալ ներդաշնա-
կութիւն, այլ մասնակի ներդաշնակութիւն մը՝ որ կրնայ տակաւ
փոխակերպուիլ անմերի ներդաշնակութեան, ձեր կողմէ կատար-
ուած ճիգերով և ցոյց տրուած բարեացակամութեամբ:

(Շարունակելի)

ՄԱԹԻՏ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ



ԴՌՕՇԷՆՍԱՆԹԷՆ

Այս սիրուն ճանրեղը կը բաղկանայ բոլորակներէ, որոնք նախապէս դատ դատ կը շինուին քօռածոնէ գերծանով, 50 թիւ: (C. B. ա յս ֆռռա): Անգամ մը որ այս բոլոր բոլորակները շինուած են, կը մնայ զանոնք իրար առնելու դժուրը, զոր պէտք է ընել պատկերին մէջ ցուցադրուած կերպով: Իւրաքանչիւր բոլորակի կազմութեան համար բաւական է սնոր կեդրոնին համար հիւսել 12 չղկայ, զոր ապա կ'որոյնելով վրան կը շինուին 31 պլանները, յետոյ չղկաները, ինչպէս որոշ կերպով կ'երեւան պատկերին վրայ:

Այս սիրուն տանթէլը շատ նպատակայարմար է ժիւթօններու, բարձի երեսներու, դարակի փռոցակներու, ևն. ևն.:

ՍՕՖԻ ԽԻԻՏԱՎԼԻՐՏԵԱՆ

ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՐԴԻՆ, կողմէ վերաքննուած կրթական Նոր Ծրագիրը, որ Խառն Ժողովոյ մատուցուած է վաւերաց ան համար կ'արամադրէ՝ Խառնաշիւր թաղային վարժարաններու համար, ունենալ Մանկապարտեզ կամ Ծաղկոց 3 տարի, (Բողբոջ, Կոկոն, Ծաղիկ) և Նախակրթարան 8 տարի, տարրական, միջին, բարձրագոյն, և լրացուցիչ երկամեայ դասընթաց ընելով:

ՊԼԽԱՐԿԸ ԹԱՏՐՈՆԻՆ ՄԷՉ

Յաւիտենական խնդիր մը դարձաւ թատրոնի մէջ գլխարկի գործածութիւնը։ Ամէնէն առելի Ամերիկայի մէջ մեծ համաճառութիւններ ստացած է այդ խնդիրը, կին պաշտօնատարներու նոր դասակարգ մը ստեղծելու տառիճան առաջ գացած։

Այսպէս Պրիճրոյթի (Բենէքթիքթի նահանգ) մէջ քաղաքացիները «գլխարկի քննիչ» տիտղոսը տուած է տիկին Ուաթսընի։ Այդ քննիչը պարտի ամէն իրիկուն քննական պառօտ մը կատարել քաղաքին բոլոր թատրոններուն մէջ, ստուգելու համար թէ ո՛չ մէկ հանդիսական կին կը կրէ անանկ գլխարկ մը որ նեղութիւն կը պատճառէ իր ետեւ գոնուողին։ Եթէ երբեք յանցաւոր կին մը գտնէ, մօտենալով, ամենայն քաղաքավարութեամբ պարտի խնդրել որ գլխարկը հանէ։ Մերժումը պարագային, թատրոնի անօրէնին պէտք է գիմէ, խնդրելով որ հարկ եղածը ի գործ դնէ՝ արդէյք պատճառող գլխարկը մէջտեղէն վերցնելու համար։ Աւանդիկ դործ մը՝ զբաղուած չունեցող կանանց համար։

Բարիղի մէջ ալ, աշխարհիկ անձնաւորութեան մը նախաձեռնութեամբ, պայքար կը մղուի՝ փոքր գլխարկը դործածական դարձնելու համար թատրոններու մէջ։ Անգլիոյ մէջ՝ Ալեքսանտրա թագուհին կը պայքարի փետրաւոր գլխարկներուն և մասնաւորապէս եկեղեցիներու և զբաղմունքի փետուրներուն դէմ։ Անգլիոյ դեղանի եւ հմայիչ թագուհին կը թոյլատրէ ջաշամբ փետուրը, որ կրնայ ձեռք բերուիլ՝ առանց թուշունը սպաննելու։

ՏԽՐՈՒՆԻ

Խորին ցաւօք կը ծանուցանենք թէ Պէրուի պատուաւոր ազգայիններէն Յակոբ էֆ. Մագսուտեանի զաւակը Պ. Միհրան Յ. Մագսուտեան կնքած է իր մահկանացուն և յուղարկաւորութիւնը կատարուած է տեղւոյն մէջ, Մագսուտեանց համակիր խումուն բաղմութեան մը ներկայութեան։

Ողբացեալ պատանին, որ եղբորորդին էր Երուսաղէմի նախորդ Երեմիոյ Տեոուշ Գեր. Տ. Դեռնդ վրդ. Մագսուտեանի, կ'աշակերտէր Պէրուի Ամերիկեան Քոլէժին ուր ընդհանուր հիացման առարկայ եղած էր իր արտակարգ ուղիմութիւնն ու աշխատասիրութիւնը։

Ծաղիկի Խաղաղութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ այս տխուր առթիւ Մագսուտեան ընտանիքին և համակիրելի Հայր Սուրբին։

Մ Օ Ջ Ա Յ Ի Գ Վ Է Ա Լ Չ Ը
ԻՄԱԼԸՆԱ ՄԱԽՍՈՒՍ ՊԵՅՅԻԻՔ ՖԱՊՐԻԳԱ
Վ Է

ԷՏԵՎԱԹԸ ԻՆՇԱԻՅԻԷ ՄԱՂԱԶԱՍԸ
ՀԱՃԻ ՊԱՂՏԱՍՍՐ ՏԷՑԻՐՄԷՆՃԵԱՆ ՎԷ ՄԱԽՏՈՒՄԼԱՐԸ

Այսպիսի Գաբու հատուկսնտե Թուղլաճըլարտա Թիւրպի Երիճե
մաքթասը! Նօ. 510 վե հալաթատա Բարլեմպե Բազարընտա
Խօրկանըլար իջերիսնտե Նօ. 2

Սոն սխթէմտէ պաւսարլա քիւշատ իթմիշ օլտուղումուղ Փապ
րիգամըղտա, էլրօթատան ճէլպ իթմիշ օլտուղումուղ ուստալար
վասթասը իլէ իմալ իթմէքտէ պաւսարլաումուղումը հէր նէվ մօղա
յիգ-Չինի վէ մօղայիք-մալթա, նէրտիվէն պասամաղը, Փասսատ ի
չուն սիման արմէ ուսուլի իւղրէ գապլամա, բուտրէլ արասընա
վօլթօ, տիւար իւսթիւնէ քիւթէլթէ, վարմաքըլըզ, պապա վէ
սաքսըլարըն էնվալի քատէմ խանէ վէ մուսուլաք վէ թէքնէ թաշ
լարը՝ զարը իլէ պերապէր, հալուղ իչուն Ֆիսկէ, վէ իէնճէրէ տա
պանլարը վէ սայիթէնին մէթանէթի, էհլի ֆէն վէ միյմար վէ միւ
հէնտիս էֆէնտիլը թարաֆընտան թաստիգ օլունտուղը կիպի,
Փապրիգամըզ վէ մաղադամը թարաֆընտան տախի թէէմին ի
տիւլէքտէ տիր, Հէր տիւրլիւ մօղայիք իւղէրինէ սիֆարըլ ալընրպ
ազ միւտտէթ զարֆընտա թէսլիմ օլունտուղու կիպի, ինչաաթա
այիտ քիւրմիտ, ալըր, չօլտրօլիք, մէրմէր վէ Մարսիլիա թաշլարը
էնվալի թիւրլիւ չուլալ չիւթսթօլար, էզճիւմէն պիւրինճի նէվ
քարազուշ մարգալը Լօնտոն չիմէնթօթ տախի էհլէն Ֆիաթլա
մաղադամըղտա Ֆիւրուլիթ օլունուր, Մաղադամըղտան իլթիրա օ
լունան մալլէրի բէք էհլէն պիւր իւճրէթլէ մանալինէ կէօնտէր
մէքտէ օլտուղումըղ տախի այլճա իւն իաւրիլ:

Թաշրա սրֆարըլաթը տախի քէմալը իհթիմամ վէ սիւրաթլէ
իճրու Իսթիւր:

5—10

ԻՇԷՂԱՐՈՐԵՍԾՐ ՍԻՐԱՀԱՐԵՆԻՍ

Հրասարակուցալ

ԱՐՈՒԵՍՏ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

(ԱՄԱԹԷՕՈՆԵՐՈՒ ՅԱՏՈՒԿ)

Կը պարունակէ լուսանկարչութեան արուեստին բոլոր գաղտ
նիքներուն բացատրութիւնները, ամենաւերջին ֆօրմիլիոնը, սե
ւաներկ (Պրօֆլէրի գրութիւն)ն, պատկերազարդ քառթ-փօսթալներ
պատրաստելու և միապըլում լուսանկար լը թաշկինակի վրայ
հանելու կերպերն, եւայլն, եւայլն գինն է միմիայն

3 դանեկան

Կը գտնուի բոլոր գրաւաճառաց քով և Ս. Դաւթեան գործակա
լութեան գրասենեակը (Սիւրբէճի, Խօրասանճեան խան, Կ. Պոլիս):
Մեծաքանակ գնել փափաքողներու և լուսանկարչական գործիք
ներու վաճառատանց գոհացուցիչ զեղջ: Դիմել հեղինակին առ
Տիար Յակոբ Յ. Թէրզեան դեղագործ Ատանա:

6—10



ՔԱՆՈՏՐԵՄԻՆԻ

ՔՈՒՄԸ

Ե.Ի.

ԲՈՒՏՈԱՆ

Բաբիգի բժշկական կանա-
ռեն վկայեալ քիմիագետ Մ.
ՖԼԱՃԻԿԻ կողմէ պատրաստը-
նւած:

Քայլորէմինի բուսական և քիմիական մեծ համալու կր վայելեն
իրենց հաճելի յատկութիւններուն համար: Առանց վերապահութեան
կարելի է ըսել թէ ասանք այս կարգի պատրաստութեանց ամենէն
զերազանցներն: Քայլորէմինի քիմիական ամէն տեսակ օճառէ աւելի
լաւ կր մաքրէ մարմին: Եւր ամէն օր գործածուի զեղեղելութիւն,
թափուցութիւն և առողջութիւն զընծայէ արտաքին երեւոյթին:
Իսկ քայլորէմինի բուսական ալ այս դեղեղիկ արդիւնքները կը
լրացնէ, ճերմկեցնելով գէժքը բնական կերպով մը:

Այս անմահ քիմիական բուսական կը ծախուի Բերա, Պօն Մառ-
չէ, Կալաթա, Թիւնէլի փողոց Մ. Հիսարի, Սթանպուլ, Ելնի ճամբի,
Մ. Բլէանթէն Հաճօրու լոյս և Մահմուտ Բաշա, Մ. Բօսթաքի Մի-
խայիլի ռեկ վստաստանները:

6 25

ՀՈՉԱԿԱԻՈՐ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ԽԱԶՆԿ ԺԱՄԿՈԶԵԱՆ

Պօլիս, Պաճէէ Գաբու, Պօլաջաճիին դէմ, Սթանպուլ, խան
թիւ 4, 5, 6,

Մայրաքաղաքիս ատամնաբուժական դասին մէջ պատուաւոր
դիրք մը գրաւող Խաչիկ էֆ. Ժամկոչեան, այս անգամ Եւրոպայէն
ու Ամերիկայէն յատկապէս ընտել տուած նոր դրոժեամբ գործիք-
ներով և իրեն յատուկ եղող ճարտարութեամբ, առանց ոեւէ ցաւ
զգացնելու, ակնթարթի մէջ կը հանէ փտտած և ամէնէն դժուա-
րին ակոսները: Առջեւի փտտած ակոսները առանց հանելու ար-
ժատներու վրայ կը զետեղէ բնականէն բնաւ տարբերութիւն չու-
նեցող պտուտակաւոր ակոսներ: Բերնին ետեւի կողմը լեցուիլը
անկարելի եղող արժատներու վրայ, ոսկի կամ բլաթին քուռօսներ
կ'անցընէ: Նաեւ քառալուրի, բլաթինի, ոսկիի վրայ շարուած տկ-
ոսներ կը շինէ բնականին յար եւ նման:

Խաչիկ էֆ. Ժամկոչեանի սկզբունքն է

Պատուաւորութիւն, Ուղամտութիւն եւ Մաքրութիւն ինչ որ ան-
հրաժեշտ պայմաններ են ատամնաբոյժի մը համար:

ՉԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆ

Վկայեալ աղքատաց ճրի

35—50